

правілы выжывання...

Тамара МАЦКЕВІЧ.

Па-другое, у стасунках з іншымі карыстальнікамі сетак трэба сачыць за правіламі этыкету гэтаксама, як і ў рэальных стасунках з людзьмі. Ананімнасць не азначае, што можна парушаць нормы маралі, паколькі заўсёды за «нікам» і «аватарам» стаіць рэальны чалавек, якога можна пакрыўдзіць...

Па-трэцяе, педагогі павінны тлумачыць вучням, што кожны карыстальнік сацыяльных сетак таксама аўтаматычна становіцца крыніцай масмедыя. Шмат падлеткаў неабачліва выкладваюць у інтэрнэце інфармацыю, якую нельга там размяшчаць, і яны не разумеюць наступстваў сваіх бяздумных паводзін. Кожны, хто распаўсюджае нейкую інфармацыю ў сацыяльных сетках або робіць перапост, павінен задумацца над тым, як яго дзеянні могуць паўплываць на іншых.

Эла ЯКУБОУСКАЯ:

— Вельмі часта падлеткі, якія актыўна кантактуюць у сацыяльных сетках, адчуваюць сябе сацыяльна ізаляванымі ў рэальным свеце. Гэта новая форма сацыяльнага аўтызму. У некаторых краінах набывае ўсё большую папулярнасць ідэя «фэйсбук-залежнасці» — нястрымнай цягі да стасункаў у сацыяльных сетках за кошт астатніх аспектаў жыцця. Разам з тым сацыяльныя сеткі могуць быць і адным з самых магутных стымуляў для навучання. **Вельмі важна, каб вучні ўмелі правільна сфарміраваць сваю стужку навін у сацыяльных медыя.** Бо яна можа складацца як з фатаграфій котачак, так і з ролікаў, якія дапамагаюць засвоіць законы фізікі, расказваюць пра тайны Сусвету, вучаць спраўляцца з рашэннем матэматычных задач, знаёмяць з рэабілітацыяй і калі педагогі навучаць дзяцей гэта рабіць, то сацыяльная сетка перастае быць проста акенцам для забавак, а ператвораецца ў яшчэ адно акно ў вучобу.

Сацыяльныя сеткі — гэта месца, дзе можна займацца з групай вучняў адукацыяй. Для гэтага дастаткова стварыць чат і ў рэальным часе дзяліцца карыснымі спасылкамі, абмяркоўваючы іх, уносячы карэктывы. Выкарыстоўваюць у такой працы можна любы кантэнт з інтэрнэту (аўдыя, відэа, тэкст і г. д.). Паралельна прапрацоўваюцца навыкі паводзін у інтэрнэце-прасторы (уменне працаваць з тэкстам, уменне даносіць інфармацыю так, каб яе зразумелі іншыя, пісьменнасць, навыкі павагі пры стасунках).

КАЛІ ФІЗІКІ ПЛАЧУЦЬ?

«ЗВЯЗДА»: **А як уменне крытычна аналізаваць інфармацыю можна адпрацоўваць на звычайных школьных уроках ці ўніверсітэцкіх занятках? Як спалучыць медыяадукацыйныя задачы з навучальнай праграмай?**

Ала ЛАЗІЦКАЯ:

— Канцэпцыі медыяадукацыі ў нас няма. Спадзяёмся, што пакуль няма. Некаторыя ўвогуле асацыююць медыяадукацыю з інфарматызацыяй і памылкова лічаць яе мэтай навучанне выкарыстанню сучасных камп'ютарных і іншых лічбавых сродкаў і рэсурсаў. Але ў краіне ўжо дзейнічаюць 27 інавацыйных пляцовак па ўкараненні мадэлі фарміравання медыякультуры навучэнцаў. На мой погляд, самай перспектыўнай з'яўляецца інтэграцыя медыяадукацыі ў змест вучэбных прадметаў. Няма неабходнасці прыдумляць розныя спецыяльныя курсы і ламаць галаву, за кошт якога прадмета ўціснуть у навучальны план патрэбныя веды. Для павышэння медыяадукацыйнага падыходзіць урокі геаграфіі і гісторыі, хіміі і біялогіі, літаратуры і матэматыкі. Зразумела, што

Эла ЯКУБОУСКАЯ.

розныя тэматычныя раздзелы маюць розны медыяадукацыйны патэнцыял, дазваляюць рэалізаваць розныя аспекты медыяінфармацыйнай адукаванасці. Але ж няма такой тэмы, якая не дазваляе актуалізаваць пэўныя медыяінфармацыйныя кампетэнцыі. Задача сучаснага настаўніка — вызначыць гэты патэнцыял і выбраць найбольш эфектыўныя спосабы інтэграцыі медыяадукацыі ва ўрочную дзейнасць. Атрымліваючы новую парцыю інфармацыі, вучні павінны навучыцца разглядаць яе з розных пазіцый, рабіць высновы адносна яе дакладнасці і каштоўнасці.

З уласнага досведу магу сказаць, што выкарыстанне разнастайнай медыяінфармацыі на школьных уроках мовы і літаратуры дазваляе навучыць выяўленню свавольства ў ёй сэнсаў, разуменню светапогляду аўтара. На такіх матэрыялах вельмі зручна навучаць школьнікаў аргументацыі ўласных высказаванняў і фарміраваць уменне не толькі слухаць, але і чуць апанента — адным словам, развіваць крытычнае мысленне.

Эла ЯКУБОУСКАЯ:

— Мая задача — навучыць працаваць на ўроку фізікі з фізічнай інфармацыяй, якая сустракаецца ў медыякрыніцах. І калі медыякрыніцы інфармацыі будуць інтэграваныя ў кожны раздзел прадмета «Фізіка», вучні змогуць разам з прадметнымі кампетэнцыямі набываць і медыяныя. Вельмі карысна для фарміравання крытычнага мыслення работа з рэкламай. Дзеці, як правіла, цытуюць яе даслоўна, але абсалютна механічна. Дзякуючы часта паўтарэнню змест рэкламы перастае ўспрымацца крытычна. Для прыкладу, у нас вельмі любяць рэкламаваць розныя цудадзейныя прыстасаванні. Пасыл зразумелы — калі ў цябе няма часу, каб хадзіць па ўрачах, ты купіў такі цуда-прыбор, і будзе табе шчасце. Разбіраемся разам з дзецьмі: хто прапаноўвае гэту рэкламу і з якой мэтай? Ці выклікае давер «эксперт»? Чым можна пацвердзіць правільнасць назвы «апарат квантавай тэрапіі»? Што могуць азначаць тэрміны, якімі апіраюцца рэкламадаўцы: «квантавая медыцына», «паліфактарнае ўздзеянне», «бактэрыцыднае сіняе святло», «экалагічна бяспечныя выпраменьванні»? Як чырвонае святло можа спраўляцца з хранічнымі захворваннямі? Ці можа сіняе святло аказваць заспакаяльнае і абзольвальнае ўздзеянне? Што трэба ведаць, каб не «павесіцца» на такую рэкламу?

Фізічныя памылкі сустракаюцца ў мастацкай, навукова-фантастычнай і вучэбнай літаратуры, шмат іх у кінафільмах. Узяць тую ж «Гравітацыю» ці «Інтэрстэллар». Ёсць жарт на гэту тэму: «Глядзеш фільм і плакаў. — А чаму плакаў? — Таму што фізік!» Прабачце, але шмат неверагоднай інфармацыі распаўсюджваюць журналісты. На экалагічныя тэмы такое напішучы! Можна прапанаваць вучням на ўроку выказаць аргументы «за» і «супраць» выкарыстання наступных заглаўкаў у СМІ: «Радыеактыўныя адходы выкідаюць проста пад ногі гараджанам!», «Грошы схільныя не толькі да інфляцыі, але і да радыяцыі», «У радыеактыўных сценах людзі могуць пражыць, ні пра што не здагадваючыся, дзясяткі гадоў!»

Наталля КАТЧАНКА:

— Настаўнікі замежнай мовы маюць шмат магчымасцяў для медыяадукацыйнай дзейнасці на ўроку. Для ўвядзення вучняў у іншамоўную камунікатыўную сітуацыю, адпрацоўкі актыўнай лексікі, развіцця навыкаў уснай мовы можна выкарыстоўваць любы фрагмент тэлеперадачы, ролік

Наталля КАТЧАНКА.

з інтэрнэту, вытрымку з артыкула, цэлы артыкул ці цытату вядомага чалавека. Можна дыскутаваць, абменьвацца думкамі па розных праблемах у класе, у сацыяльных сетках або пісаць на электронным скрыні.

На ўроках у пачатковых класах настаўнік развівае асноўныя медыяныя ўменні вучняў: карыстацца слоўнікамі — як электроннымі, так і друкаванымі, рэсурсамі школьнай бібліятэкі, самастойна выбіраючы літаратуру і ўсе неабходныя крыніцы для вырашэння канкрэтнай задачы. Вучні пачатковай школы ўжо разумеюць, што для станоўчага выніку пошуку патрэбнай інфармацыі неабходна правільная фармуляваць запыт. Яны могуць з недаверам паставіцца да розных паведамленняў. Калі такое здараецца, ведаюць, што інфармацыю неабходна правярыць. Разумеюць, што для рознай аўдыторыі (для сяброў, настаўнікаў, бацькоў) паведамленне можа мець розны характар.

Па самых розных тэмах з 5-га па 11-ы клас можна выклікаць вучняў на дыскусію і прапанаваць абмеркаванне ў інтэрнэце. Гэта можа быць і проста прапанова падтрымаць дыскусію.

Якая карысць ад такой формы работы? Дзякуючы сацыяльным медыя з'яўляецца разуменне, што кожны можа выказаць сваю думку і падзяліцца ёй з іншымі для таго, каб дасягнуць пастаўленай перада сабой мэты. Мы можам параўноўваць, ацэньваць, што добра, а што дрэнна, і ў выніку прымаць уласнае рашэнне. Мы можам каментыраваць, абмяркоўваць і сумесна ствараць новую ідэю. Медыяадукацыя адкрывае новыя магчымасці і для настаўнікаў, і для вучняў у плане асэнсавання сучаснай рэальнасці і нашай ролі ў ёй.

Асноўны матэрыял, з якім настаўніку прасцей за ўсё працаваць на дасягненне вышэйпералічаных мэт, — гэта друкаваныя і электронныя версіі замежных газет. У старшых класах я тлумачу: **прачытайце толькі заглавак, цяжка спрагназаваць, пра што будзе артыкул.** Ёсць такія заглаўкі, па якіх з першага погляду амаль што немагчыма прадказаць змест. Але тым яны і цікавыя. У старшых класах вучні асвойваюць шэраг кампетэнцый, якія складаюць крытычнае мысленне. Падзеі, што адбываюцца ў свеце, вельмі часта асвятляюцца з розных бакоў, нават з процілеглых. Дзе знайсці зерне праўды? Каму верыць? Настаўнік можа прапанаваць параўнаць два артыкулы па адной праблематыцы, знайсці ў кожным з іх аргументы, на якія аўтары акцэнтуюць увагу. Зрабіць выснову, чые аргументы гучаць больш пераканаўча і чаму.

Вельмі важна растлумачыць вучням, што існуюць факты і меркаванні, і навучыць іх адрозніваць першае ад другога.

Алена ПАЛЕЙКА:

— Сённяшняе грамадства — інфармацыйнае, і ўсе змены ў ім адбываюцца імкліва. Ёсць меркаванне пра два галоўныя дасягненні ці, умоўна кажучы, помнікі, якія паставіла сабе інфармацыйнае грамадства, — гэта Вікіпедыя і YouTube. Напрыклад, Вікіпедыя — фактычна помнік самаарганізацыі нашага грамадства: «хуткая энцыклапедыя» («wiki») ў перакладзе азначае «хуткі» ствараецца (і пастаянна рэдагуецца, удасканальваецца) добраахвотнікамі з усяго свету на 283 суветных мовах. Свабодная энцыклапедыя ўваходзіць у пяцёрку самых папулярных вэб-сайтаў у свеце. І гэта прыклад таго, як можна разам вучыць і вучыцца. Дарэчы, беларусы па сваёй актыўнасці ў напачатку Ві-

Ала ЛАЗІЦКАЯ.

кіпедыі знаходзяцца на 56-м месцы. Гэта людзі, якія займаюцца стварэннем менавіта беларускага кантэнту, і свае артыкулы для «хуткай энцыклапедыі» яны пішучы ў тым ліку і на беларускай мове. Апошнім часам нашы выкладчыкі вельмі паспяхова працуюць з Вікіпедыяй як платформай для навучання: студэнт замест рэферата атрымлівае заданне стварыць вікіартыкул па пэўнай тэме. Гэта азначае, што трэба не толькі навучыцца карыстацца даволі простымі шаблонамі стварэння тэкстаў у вікі, але ў першую чаргу ўмець правяраць крыніцы інфармацыі, крытычна яе ацэньваць, параўноўваць артыкулы на розных мовах і г. д. У свеце работа з Вікіпедыяй — ужо асобны кірунак у медыяадукацыі, які паспяхова развіваецца. Яму нават прыдумалі назву — «вікідыдактыка». Ну а відэа-блогеры — цяпер папулярная форма навучання праз інтэрнэт і вельмі запатрабаваная. Паглядзіце, колькі відэалецый, майстар-класаў, урокаў можна паглядзець на YouTube. Школьны ютуб-канал — гэта наша рэальнасць.

Дзмітрый ГУБАРЭВІЧ:

— Мы праводзілі апытанне сярод выкладчыкаў БДУ і іншых універсітэтаў (цяпер рыхтуем да публікацыі артыкул). І адно з пытанняў гучала так: «Як павінна быць арганізавана развіццё медыяадукаванасці?» Толькі некалькі чалавек з агульнай колькасці апытаных заявілі, што гэта не з'яўляецца актуальнай задачай для сучаснай універсітэцкай адукацыі, а астатнія галасы падзяліліся. Прыкладна палова апытаных казалі, што медыяадукацыя павінна быць элементом у кожным навучальным курсе, інтэгравацца ў яго. А другая палова выказала меркаванне, што медыяадукацыя павінна быць асобным прадметам, таму што ёсць шэраг пытанняў, якія не ўпісваюцца ў змест прадметаў, якія яны выкладаюць.

Тых, каму гэта тэма цікавая, мы **запрашаем у «Медыямайстэрню ўніверсітэцкага выкладчыка».** Цэнтр развіцця праблем адукацыі БДУ арганізаваў ужо тры такія медыямайстэрні, прычым кожны раз іх змест абнаўляецца больш чым напалову. Майстэрня спалучае два кірункі: мы асвойваем пэўныя інфармацыйныя тэхналогіі, якія дапамагаюць у працэсе выкладання, але пры гэтым развіваем і медыяадукаванасць саміх выкладчыкаў. Ёсць яшчэ адна задача — прапанаваць выкладчыкам метадычныя інструменты, якія дапамогуць ім развіваць медыяадукаванасць у іх студэнтаў.

Напрыклад, «Медыямайстэрня ўніверсітэцкага выкладчыка — 2017» налічвала сем метадычных семінараў. Удзельнікі медыямайстэрні вивучалі, як можна выкарыстаць сеткавыя рэсурсы ў працэсе выкладання, вучыліся аналізаваць інфармацыйныя паведамленні, разбіралі, як эфектыўна ўключыць у змест заняткаў паказ фільмаў і фатаграфій, як стварыць відэалецыю і гэтак далей. Паміж семінарамі ўдзельнікі выконваюць заданні для самастойнай працы. Кожныя новыя сустрэчы традыцыйна пачынаюцца з абмеркавання вынікаў выканання «дамашняга» задання. Гэтак нашы ўдзельнікі запісалі з дапамогай смартфона або планшэта прэзентацыйнае відэа пра сябе і навучальны курс, распрацоўвалі і рэалізоўвалі навучальнае заданне, накіраванае на засваенне студэнтамі прылад крытычнага аналізу інфармацыі, падбіралі відэа і фота для навучальнага курса.

Алена РАДЗЕВІЧ:

— Сёння важна, каб вучань не толькі ведаў, як «гугліць», але і ўмеў

ацаніць атрыманае і прыняць правільнае рашэнне. Гэта можна лічыць адной з самых актуальных адукацыйных задач. Англійскі пісьменнік-фантаст Ніл Гейман у сваім артыкуле «Чаму наша будучыня залежыць ад чытання?» выказаў наступную думку: «Інфармацыя мае кошт, а правільная інфармацыя неацэнная. На працягу ўсёй гісторыі чалавецтва мы жылі ў часы недахопу інфармацыі. Яна была каштоўнай рэччу. І тыя, хто валодаў ёю, маглі разлічваць на ўзнагароду. У апошнія гады мы адыйшлі ад недахопу інфармацыі і падышлі да перанасычэння ёю. **Зараз задача не ў тым, каб знайсці рэдкую кветку ў пустыні, а ў тым, каб адшукаць канкрэтную расліну ў джунглях.** Нам патрэбная дапамога ў навігацыі, каб знайсці сярод гэтай інфармацыі тое, што нам сапраўды трэба».

Тры гады таму беларускія педагогі распачалі праграму ўкаранення медыяадукацыі ў школьнае выкладанне. Стварылі дыстанцыйны курс падтрымкі настаўнікаў. Напісалі дапаможнікі па медыяадукацыі. Сёння некалькі дзясяткаў школ маюць інавацыйныя пляцоўкі па фарміраванні медыяадукаванасці і медыякультуры, зацверджаны Міністэрствам адукацыі. Аднак асноўная праца па фарміраванні ў вучню крытычнага мыслення ў нас яшчэ наперадзе...

Надзея НІКАЛАЕВА.

nikalaeva@vziazda.by

(Поўны тэкст **круглага стала чытайце на сайце www.vziazda.by**)

Парог па профільных прадметах трэба павышаць

Рэктары беларускіх ВНУ прапанавалі Міністэрству адукацыі разгледзець магчымасць павышэння парогавых значэнняў праходных балаў па профільных прадметах. На іх думку, гэта забяспечыць больш якасны прыём ва ўстановы вышэйшай адукацыі.

Пры гэтым усе рэктары адназначна падтрымліваюць ЦТ як аптымальную форму правядзення ўступных выпрабаванняў.

— На працягу многіх гадоў мы праводзім аналіз кар'яернай балаў, атрыманых нашымі першаккурснікамі на ЦТ, з вынікамі першай сесіі, — паведаміла падчас пасяджэння Рэспубліканскага савета рэктараў устаноў вышэйшай адукацыі з удзелам міністра адукацыі **рэктар Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта Наталля БАРАНОВА.** — І ў пераважнай большасці выпадкаў бачым становачую кар'яеру. Таму прыём па выніках ЦТ нас цалкам задавальняе.

Таксама на пасяджэнні прагучала прапанова скараціць тэрміны рэгістрацыі на ЦТ. Да гэтага рэгістрацыя стартвала 2 мая і праводзілася на працягу месяца. Рэктары прапануюць скараціць яе да трох тыдняў — з 10 мая па 1 чэрвеня.

Яшчэ адна з агучаных прапаноў — ажыццяўляць прыём выпускнікоў устаноў сярэдняй адукацыі на завочную форму навучання (як на бюджэтную, так і на ўмовах аплаты) толькі пры наяўнасці стажу работы. «Завочная і дыстанцыйная формы ад пачатку прызначаліся для тых, хто працуе», — падтрымаў ініцыятыву **міністр адукацыі Ігар КАРПЕНКА.**

У той жа час прапаноўваецца падтрымаць выпускнікоў устаноў прафтэхдадукацыі і каледжаў, якія працуюць па спецыяльнасці, а таксама грамадзян, якія прайшлі тэрміновую ваінскую службу ці службу ў рэзерве і маюць рэкамандцыі ваінскіх часцей.